

De reizigers

De reizigers

Regina Porter

ROMAN

Vertaald door Lette Vos

2019

DE BEZIGE BIJ

AMSTERDAM

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De vertaler heeft gebruikgemaakt van *Rosencrantz en Guildenstern zijn dood*, vertaald door Bert Voeten (De Bezige Bij, Amsterdam, 1968). De vertaling van scènes uit *Twelfth Night* is ontleend aan Willy Courteaux (Meulenhoff, 2007).

Copyright © 2019 Regina M. Porter. All rights reserved.

Copyright Nederlandse vertaling © 2019 Lette Vos

Oorspronkelijke titel *The Travellers*

Oorspronkelijke uitgever Hogarth / Crown Publishing Group /

Random House LCC

Omslagontwerp bij Barbara

Foto auteur Liz Lazarus

Vormgeving binnenwerk CeevanWee

Druk Bariet Ten Brink

ISBN 978 94 031 5880 8

NUR 302

debezigebij.nl

Voor mijn ouders

en de alledaagse vertellers die bij ons over de vloer kwamen

Dramatis personae

- JIMMY VINCENT SENIOR – brandweerman, opgegroeid op het platteland van Maine
- NANCY VINCENT – vrouw van Jimmy senior, bibliothecaresse
- JAMES SAMUEL VINCENT JUNIOR – advocaat in Manhattan, ook wel ‘de man James’ genoemd
- SIGRID VINCENT – eerste vrouw van James, castingagente
- RUFUS VINCENT – wettige zoon van James, Joyce-specialist
- ELIJAH EN WINONA VINCENT – vijfjarige tweeling van Rufus Vincent en Claudia Christie
- ADELE PRANSKY – tweede vrouw van James, kunstenares
- AGNES CHRISTIE – vrouw van Eddie Christie, stedenbouwkundige
- EDDIE CHRISTIE – echtgenoot van Agnes Christie, marineveteraan
- BEVERLY CHRISTIE – oudste dochter van Agnes en Eddie, verpleegkundige
- CLAUDIA CHRISTIE – jongste dochter van Agnes en Eddie, Shakespeare-specialiste, vrouw van RUFUS VINCENT – moeder van Elijah en Winona Vincent
- MINERVA C. PARKER – tienerdochter van Beverly
- PETER ‘PEANUT’ PARKER – tienerzoon van Beverly
- KEISHA EN LAMAR – vierjarige tweeling van Beverly
- KEVIN PARKER – ex-man van Beverly, voormalige politieagent
- CHICO – vriend van Beverly, roti-verkoper
- BARBARA CAMPHOR – vrouw van Charles Camphor, minnares van de man James
- CHARLES CAMPHOR – bankier, echtgenoot van Barbara Camphor
- HANK CAMPHOR – donkerharige zoon van Barbara en Charles

SUSAN WEATHERBY CAMPHOR – vrouw van Hank
TESS CAMPHOR – driejarige dochter van Hank en Susan
GROTE SEAMUS CAMPHOR – potige neef van Charles Camphor
CHARLES JOHNSON – geliefde van Agnes Christie en ver familie-
lid van Eloise Delaney, ingenieur
ELOISE DELANEY – vroegere vriendin en geliefde van Agnes,
avonturier
HERBERT DELANEY – vader van Eloise, medewerker in een
conservenfabriek
DELORES DELANEY – moeder van Eloise, medewerker in een
conservenfabriek
KING TYRONE – enige deugende neef van Eloise (van moeders-
kant), visser
SARAH en DEIDRE – vrouw en dochter van King Tyrone, respec-
tiefelijk vissersvrouw en zeebiologe
FLORA APPLEWOOD – vriendin en geliefde van Eloise Delaney,
gepensioneerd maatschappelijk werkster
JEBEDIAH APPLEWOOD – neef van Eddie Christie, marinevete-
raan, verhuizer
REUBEN APPLEWOOD – (volle) neef van Eddie Christie, marine-
officier
CHARLOTTE APPLEWOOD – vrouw van Reuben
LAUREN ‘LONNIE’ APPLEWOOD – oudste dochter van Charlotte
en Reuben
GIDEON APPLEWOOD – zoon van Charlotte en Reuben
LEVI APPLEWOOD – (volle) neef van Eddie Christie en jongere
broer van Reuben

Tijd van handeling

Deze roman speelt zich af van de jaren vijftig tot het eerste jaar van het presidentschap van Obama.

Belangrijkste plaatsen van handeling

Amagansett, Long Island; Buckner County, Georgia; Manhattan; Memphis, Tennessee en Portsmouth, New Hampshire in de vs; Bretagne, Berlijn en Vietnam.

Achtergrondinformatie

Het toneelstuk *Rosencrantz en Guildenstern zijn dood* van Tom Stoppard ging op 24 augustus 1966 in première op het Fringe Festival in Edinburgh. Deze existentiële komedie volgt Rosencrantz en Guildenstern, de vrienden van Hamlet met wie het zo slecht afloopt, die per schip op weg zijn naar Engeland.

Doorgeven

1946 1954 1964 1971 1986 2000 2009

Toen de jongen vier was, vroeg hij aan zijn vader waarom mensen slaap nodig hebben. Zijn vader antwoordde: ‘Zodat God alle dingen die de mensen verneuken kan oplossen.’

Toen de jongen twaalf was, vroeg hij aan zijn moeder waarom zijn vader was weggegaan. Zijn moeder antwoordde: ‘Zodat hij alles kan neuken wat los en vast zit.’

Toen de jongen dertien was, wilde hij weten waarom zijn vader weer bij hen over de vloer kwam. Zijn moeder antwoordde: ‘Ik ben eenenveertig – ik heb geen zin om nog op zoek te gaan naar iemand anders om mee te neuken.’

Op zijn veertiende, toen het grove taalgebruik bij zijn vrienden van de tong rolde als water uit een lekke pijp, stond het woord *neuken* de jongen absoluut niet aan. Ab-so-luut niet.

Toen hij achttien was, verliet de jongen (Jimmy Vincent junior) zijn geboortestad Huntington op Long Island en ging hij studeren aan de Universiteit van Michigan. Jimmy stond algemeen bekend als een voortreffelijke student en een bijna storend knappe jongen. Hij kon ieder meisje krijgen dat hij wilde, maar zoals je wel vaker ziet richtte hij zijn pijlen op een heerlijk onopvallend meisje dat Alice heette. Jimmy praatte zichzelf aan dat hij van Alice hield, en het eerstejaarsstel had regelmatig aangeschoten, acrobatische seks. Verrukt door haar geluk drukte Alice Jimmy dan stevig tegen zich aan en zei: ‘O Jezus. O, je neukt mij. Mij? Jezus.’

Na zijn studie in Michigan keerde Jimmy terug naar de oostkust. Hij kreeg een baan als assistent bij een prestigieus advocatenkantoor en ontmoette een lang meisje uit New England. Jane was geneeskundestudent, maar had voor model kunnen doorgaan. Ze deed niet aan geile praatjes en als ze ergens binnenliepen gaapte iedereen haar aan. Dat was nog eens een meisje met wie Jimmy niet alleen had willen trouwen, maar van wie hij ook echt hield, zelfs op de prille leeftijd van tweeëntwintig. Hij nam Jane mee naar zijn ouders op kerstavond, wat toevallig ook de dag was waarop ze een jaar bij elkaar waren.

Na een heerlijk diner uit zijn moeders favoriete kookboek waar ze de hele dag voor in de weer was geweest, liep Jimmy’s vader de woonkamer in en ging tussen Jimmy en Jane in zitten. Nippend van een glaasje port haalde hij herinneringen op aan zijn jeugd op het platteland van Maine. ‘Met een hete aardappel kun je een paddenpisser genezen. Een rauwe aardappel onder je oksels werkt beter dan deodorant. Stop een aardappel in je schoen en je bent zo van je verkoudheid af. Dat vind je allemaal in de almanak van een boerenzoon. Ik heb het ene aardappelveld voor het andere verruild. Long Island stond ooit vol met aardappels, voor het geval je dat nog niet wist.’ Toen Jane even in de keuken ging kijken

of ze Jimmy's moeder kon helpen, wendde zijn vader zich tot hem en zei: 'Jongen, mag je dáárop? Die moet je niet laten lopen, hoor. Verpest het maar niet. Jimmy, m'n jongen, daar zou ik het ook wel op kunnen.' Jimmy, die altijd Jimmy junior was genoemd, besloot ter plekke dat hij de voorkeur gaf aan James. Toen James werd aangenomen aan Columbia Law School verloor hij Jane uit het oog.

Kerstmenu van Nancy Vincent

'Braadfestijn'

Zalig braadstuk, Pommes frites, Gefrituurde uienringen,
Broccoli met hollandaisesaus in een handomdraai,
Salade met appelschijfjes,
Weergalozе waaierbroodjes, Kersttaart met kaarsjes,
Warme koffie,
Melk in een kannetje

– uit: *Better Homes and Gardens: Special Occasions*
(New York: Meredith Press, 1959)

Toen James achtentwintig was, werd hij benoemd tot partner bij zijn advocatenkantoor. Hij zat goed in de slappe was, al was hij niet schandalig rijk. James had twee partners die niet veel ouder waren dan hij het loodje zien leggen door een hartaanval, dus hij ruimde tijd in om te reizen, zowel in eigen land als daarbuiten. Met veel genoegens versleet hij een indrukwekkende verscheidenheid aan vriendinnen. Hij trouwde met een mooi meisje uit Middlebury, in de buurt van de universiteit waar ze studeerde in Vermont, op een glooiende heuvel vol bosbessen. James en Sigrid kochten een flat met drie slaapkamers en uitzicht op Central Park. Zijn liefvallige echtgenote had één minpuntje, een litteken op haar neus dat ze te danken had aan een willekeurige voorbijganger die Sigrid van haar roze meisjesfiets had geduwd toen ze

met haar ouders in Prospect Park aan het fietsen was. ‘Ga godverdomme aan de kant,’ zei de wildvreemde man in sportlegging terwijl hij op suède rolschaatsen langs haar zoefde. James beschouwde dat verhaal om een of andere reden als een voorteken. Hij hield net zoveel van Sigrid als zij van hem. Hij kon met haar lachen. Ze kregen een zoon. Ze gaven hem de naam Rufus, maar noemden hem Ruff. Sigrid zei tegen James dat ze het bij één kind wilde laten. Na een jaar verlof ging Sigrid weer aan het werk als persklaarmaker.

Toen hij veertig was, liet alles James onberoerd. Hij had ergens gelezen dat mensen van in de veertig zich ellendig voelden, maar zolang hij zijn saaie maar winstgevendende werk op kantoor van vrijdag tot maandag kon opschorten om met Ruff in het Yankee-stadion naar honkbalwedstrijden te gaan was hij dik tevreden. Tot zijn verrassing mocht hij aan de slag als docent aan zijn alma mater Columbia en beviel hem dat beter dan de advocatuur zelf.

Toen hij tweeënveertig was, liet niets James meer onberoerd – vooral niet nadat zijn bejaarde vader was bijgelegd in hun familiegraf in Cabot, Maine. Een collega van kantoor nam James voor de begrafenis apart en zei: ‘Je boft maar dat je je vader als volwassene hebt gekend. We worden niet allemaal eenentachtig.’ James wilde eigenlijk antwoorden: *Pleur toch op. Ik kende mijn vader helemaal niet.* In plaats daarvan zei hij: ‘Wat fijn dat je naar Maine bent gekomen. Heel erg bedankt.’

Toen James vijfenveertig was, zei Sigrid dat ze te veel tijd alleen in de flat doorbracht en vond dat er iets moest veranderen. Ze waren zoals ieder jaar op wintersport in Vermont, een paar meter van het skiresort op de bosbessenheuvel waar hij haar ten huwelijk had gevraagd. Het werd een lamlendig weekend. James ging te rade bij de collega die naar zijn vaders begrafenis was gekomen. ‘De overgang is moeizaam,’ zei de collega. ‘Tijd voor een nieuw model.’ Dat leek James wat voorbarig, dus hij vroeg zijn moeder om advies. Zij stuurde James een recept uit *Better Homes and Gardens*. Met een bord paddenstoelenrisotto voor hun neus waar James een groot deel van de middag voor in de keuken had gestaan, zei hij tegen Sigrid: ‘Je leven over een andere boeg gooien kan een zegen of een vloek zijn.’ Sigrid ging met Rufus aan de andere kant van het land wonen, in een appartementencomplex in Spaanse stijl in Los Angeles. Tegenwoordig loopt ze bijna elke ochtend hard op het strand en drinkt ze ’s avonds Japans bier met haar vriend.

Toen James vijftig was en een verhouding had met Akemi, zijn veel jongere Japanse assistente, belde Rufus hem op een nacht huilend op vanuit Venice Beach. ‘Pap, er is net iets behoorlijk kuts gebeurd. Wil je me alsjeblieft komen halen?’ James was niet voorbereid op het slechte nieuws van zijn zoon. Hij hing op voor Rufus klaar was met praten, maar zei eerst nog wel: ‘Het spijt me, Ruff, maar ik probeer te slapen – zodat ik alle dingen kan oplossen die God heeft verneukt.’

Akemi, wat ‘beeldschoon’ betekent in het Japans, keek toe terwijl James een greep deed naar de pizzadoos op het nachtkastje. Het viel haar op dat hij de laatste tijd steeds vaker snacks at in bed. Ze trok de dekens over haar schouders en weigerde te doen alsof ze van hem hield. ‘Jullie weten hier niet hoe je oud moet worden.’ James zei dat hij wat tijd voor zichzelf nodig had. En toen Akemi wegging belde hij Rufus.

Toen James achtenvijftig was, en gelukkig getrouwd met de zesenvijftigjarige Adele, van wie hij hield omdat ze allebei aan een paar woorden genoeg hadden, ging hij op bezoek bij zijn bejaarde moeder in de serviceflat waar ze tegenwoordig woonde. Zijn moeder had wit haar en een wit kunstgebit, en hij stond versted van haar sprankelende nepglimlach. Hij had nooit tegen zijn moeder gezegd dat ze mooi was. Ze was het soort vrouw dat geen prijs zou stellen op zo'n compliment. 'Hoe gaat het met je, mama?'

Zijn moeder keek hem aan en zei: 'Het is een keer mooi geweest.' Dat antwoord leek James onvermijdelijk, maar wel wat vaag. Hij vroeg zich af of ze overwoog om er een einde aan te maken. Dat was iets voor lafaards, maar hij sloot niet uit dat hij er zelf ooit voor zou kiezen. Ze gebaarde naar een oude man in een sjofele zijden badjas. De oude schildpad was verwoed in gesprek met een mollige bezoeker van middelbare leeftijd die zijn dochter of veel jongere vrouw kon zijn. 'Ik krijg geen seconde rust. Die knakker zit voortdurend met me te flirten.'

'Je bent nog altijd even in trek, mama,' zei James. Zijn moeder glimlachte en kneep in zijn wang. Hij zei daarmee niet letterlijk dat hij haar knap vond. Maar het was een keer mooi geweest. Ze schoof haar stoel naar achteren en zei dat ze ernaar uitkeek om James volgende week zondag weer te zien.

Toen James zestig was en Rufus, die inmiddels zelf een paar jaar getrouwd was en een tweeling had, hem belde met de vraag: 'Hoe zorg ik ervoor dat mijn huwelijk niet kapotgaat, pap?' antwoordde James eenvoudigweg: 'Door niet te gaan scheiden.' Zijn zoon was getrouwd met een zwarte vrouw die Claudia Christie heette, wat betekende dat Elijah en Winona, zijn kleinkinderen, multi-raciaal waren, van gemengd ras, half-zwart. Waar James ook kwam in Manhattan, overal zag hij halfbloedjes. Hij was ooit zo dom geweest om het woord 'mulat' te gebruiken. Rufus nam hem apart en legde hem uit dat dat woord uit den boze was. Als hij het

nog eens gebruikte, zou hij zijn kleinkinderen van z'n lang-zal-ze-leven niet meer zien. Toch had James als hij met Elijah en Winona over straat liep gevoelens die net zo gemengd waren als hun huidskleur. 'Wat zijn ze prachtig,' zeiden mensen. *Maar ze lijken in de verste verte niet op mij*, biechtte hij op aan Adele.

Op een zonnige middag in augustus was James in de achtertuin aan het overgooien met Elijah. Hij bracht tegenwoordig het grootste deel van de zomer en herfst met Adele door in hun strandhuis in Amagansett. Ze pasten een weekje op de kleinkinderen terwijl Rufus en Claudia in Dublin op een Joyce-symposium waren. Rond het middaguur dronken James en Adele graag een martini. Middagmartini's waren in Amagansett een gewoonte geworden, maar golfen niet. Ze zouden nooit gaan golfen. Toen Adele uit de keuken kwam in een jarenveertigbadpak à la Mildred Pierce en Winona in de antieke zwemband parkeerde was James enigszins bezorgd. De zwemband was blauw met wit en versierd met rode krabbetjes, maar je kon zien dat hij uit het stenen tijdperk stamde omdat de krabben tot een roestig roze waren verwaagd. James verdeelde zijn aandacht tussen Winona in het zwembad en Elijah, die venijnige balletjes gooidde. Dat joch kon er wat van. En als het licht goed viel – was dat nou niet geinig – leek hij als twee druppels water op hem.

'Opa,' zei Elijah terwijl hij zich opmaakte om nog een keer te gooien – zo hard dat de bal met een scherpe steek tegen James' handpalm smakte. 'Waarom hebben mensen slaap nodig?'

Ze stonden op het ruime gazon. Ze hadden allebei een zwembroek aan. Hun zwembroeken hadden dezelfde zegroene kleur. Adele wilde dat alles in haar strandhuis bij elkaar paste qua kleur en net zo helblauw was als de Caribische Zee. Het idee dat alles in een strandhuis wit moest zijn vond ze vulgair. Over Adele gesproken: waar was ze eigenlijk? Winona zat in de zwemband te zingen. Te trappelen en te zingen. Te spetteren en te trappelen. Even was James in de war. Oud worden was niet makkelijk. Soms probeer-

de hij in gedachten terug te gaan naar 1942, zijn geboortejaar.

‘Wat zei je, Elijah?’

‘Waarom moeten we allemaal slapen, opa?’

James kon Adele door de terrasdeuren zien. Ze schonk zichzelf nog een martini in. Ze was aan de telefoon, waarschijnlijk met een van haar vrienden uit het kunstenaarswereldje voor advies waar ze vanavond het beste met de kinderen konden gaan eten. Nu ze allemaal kleinkinderen hadden, hoorden etentjes bij hun dagelijkse ritueel. Etentjes en martini’s.

‘Elijah,’ zei James en hij draaide zich om naar het zwembad. Winona lag te soezen. Winona sliep. Haar lichaam hing slap in de zwembad en ze dreef af naar het diepe gedeelte van het zwembad.

‘Niemand weet waarom mensen slaap nodig hebben,’ hoorde James zichzelf tegen zijn kleinzoon zeggen. ‘Het is een groot raadsel.’

Damascus Road

1966 1976 1977 1988 1999 2010

Een week nadat de bouw van Damascus Prep voltooid was, de school voor rijkeluijskinderen die nergens anders werden toegelaten, kwam er een alligator van ruim vijf meter uit het moeras gekropen om zijn vroegere habitat te inspecteren. In de gang op de begane grond tussen het scheikundelokaal en het kunstatelier kwamen de bijziende rector en de vijf meter lange alligator elkaar tegen. De rector, die was ingevlogen uit het noorden en vroeger Latijn gaf aan Amherst College, herinnerde zich dat hij ergens had gelezen dat als je een slang tegen het lijf liep in een tunnel of een krokodil op de grond, je zigzagsgewijs moest wegrennen. Hij gokte dat zijdelings te traag zou zijn, dus hij sprintte het atelier in, waar hij zijn mobiele telefoon pakte en de Dierenambulance belde.

Toen de Dierenambulance niet kwam opdagen belde de rector de plaatselijke sheriff. Een kwartier later kwam een gepensioneerde agent, tevens een van de beste scherpschutters in de omgeving,

aangereden in zijn Ford Ranger en schoot de alligator neer. De agent, die ondanks zijn leeftijd nog vlasblond was, weigerde een vergoeding. Samen met wat politievriendjes van vroeger sleepte hij het kadaver weg. Het is Agnes ter ore gekomen dat je tegenwoordig elke avond terecht kunt bij de Great Byrd Lodge, waar de alligator opgezet en wel op een voetstuk staat. Je mag raden hoe lang het beest op zijn hoogtepunt was en hoeveel hij woog. Er hangt een krijtbord in een hoek met een krijtje aan een stukje touw. Elke avond krijgt de klant die het dichtst bij het daadwerkelijke gewicht en de lengte van de alligator komt, een gratis stuk pecan pie of een groot glas streekbier. Agnes M. Christie, een zestigplusser die na jaren is teruggekeerd naar haar geboortegrond, Buckner County in Georgia, heeft nog nooit in de Great Byrd Lodge gegeten. Ze drinkt liever wijn dan bier en pecan pie is haar sowieso te zoet. Agnes heeft zich ook nog niet in de buurt van Damascus Prep gewaagd, al kent ze de weg die erheen leidt maar al te goed.

‘Je klokt je Coca-Cola weg alsof je haast hebt...’

Het was 1966. Agnes Miller was negentien en majorette in haar tweede jaar aan Buckner County College. Ze droeg een kobaltblauwe overhemdjurk en haar haar zat in een bevallige bouffant in de stijl van Diana Ross & The Supremes. Om majorette te kunnen worden moest je mooie benen hebben. Die van Agnes waren zo lang dat ze ermee over de Nijl kon hinkelen. Haar rok had een kuise lengte. Ze werkte parttime in de bibliotheek van het college. Als iemand Agnes vroeg wat ze later wilde worden, antwoordde ze zonder nadenken dat ze leerkracht wilde worden. Het maakte niet uit of het beroep Agnes aanstond. Het was een gepast en bevredigend antwoord.

‘Ik heb toevallig een druk schema.’ Agnes glimlachte naar de donkerbruine, goedgeklede man die aan de andere kant van de toog zat in de Kress Five & Dime. Eigenlijk hoefde ze nergens naartoe en moest ze alleen nog wat huiswerk maken. De lessen

waren voorbij en haar majorette-training was twee uur geleden afgelopen. Agnes beloofde zichzelf met haar dagelijkse glas Coca-Cola. Ze zat naast haar jeugdvriendin Eloise, die nooit een jurk aantrok als ze ook een broek kon dragen. Het was aan het eind van de middag en het was akelig stil in het café. De demonstraties en sit-ins in Buckner County waren gespannen verlopen, met veel weerstand en mensen die halstarrig de andere kant op bleven kijken. De witte inwoners hadden eerst boos en vervolgens kil en berekenend gereageerd: ze richtten hun aandacht op de buitenwijken, waar ze restaurants en winkels openden en boerderijachtige huizen met verspringende woonlagen bouwden in nieuwe wijken waar zwarten niet durfden te komen.

‘Nou, mijn naam is Claude en ik heb toevallig tijd over.’ Claude Johnson liet zich behendig van kruk naar kruk glijden en bleef op die naast Agnes zitten. Hij was ingenieur, zei hij. En net aangenomen bij Southeast Aviation. Hij droeg een keurige grijze pantalon, een jasje van keperstof met leren elleboogstukken, een overhemd en een das. Hij zag er ontspannen en goed uit in zijn nette kleren, ondanks zijn boerennek en -schouders. Claude trakteerde Agnes en Eloise op een tweede rondje Coca-Cola. Zijn aandacht ging duidelijk uit naar Agnes, maar hij deed zijn uiterste best om Eloise ook bij het gesprek te betrekken. Eloise straalde aan alle kanten uit dat hij wat haar betrof moest ophoepelen, vooral door de manier waarop ze naar Agnes toe boog als Claude aan het woord was.

‘Ik dring me niet graag op, maar ik bel je vanavond,’ beloofde Claude toen ze met zijn drieën uit Kress wegliepen. Hij vertelde de jongedames dat hij uit een klein plaatsje in Georgia kwam, Tuxedo genaamd, en op Morehouse College had gezeten. Eloise liet in een eerste blik van beleefdheid vallen dat ze familie in Tuxedo had, maar voegde eraan toe: ‘Tuxedo is een achterlijk boerendorp. De arme tak van mijn familie heeft een nog armere tak in Tuxedo die ze niet willen kennen.’

Claude belde die avond. Hij belde voordat Agnes haar avondgymnastiek had gedaan. En voordat Agnes' vader en moeder het licht in hun slaapkamer boven hadden uitgedaan. Hij belde voordat Eloise, die bij Agnes in huis woonde, uit wrok haar tanden met Agnes' tandenborstel had gepoetst en alle laatjes van Agnes' kledingkast op leeuwenpootjes had opengetrokken.

‘Spreek ik met Agnes?’ vroeg hij.

‘De enigste echte, Claude. Al moet ik als ik juf wil worden eigenlijk enige zeggen, geloof ik.’

‘Lieve schat, in je eigen huis moet je lekker zeggen waar je zin in hebt.’

‘Het is niet mijn huis; het is van mijn ouders.’

‘Ben je gelukkig daar?’

‘Ach ja. Daar denk ik niet zo vaak over na. Maar ik geloof dat ik overal wel gelukkig zou kunnen zijn,’ zei Agnes giechelend, en ze verbaasde zich over het fluwelen randje aan haar stem.

‘Ik zou willen dat je met mij samen gelukkig werd,’ zei Claude.

‘Ik ken je niet eens, Claude.’

‘Daar kunnen we wat aan doen. Wat dacht je van de film, komende zaterdag? Dan gaan we eerst ergens een hapje eten. Zal ik je rond zes uur ophalen?’

‘Dat is een begin.’

Agnes hing op en realiseerde zich pas daarna dat Claude haar adres niet had. Ze telde. Het duurde zestig seconden voor hij terugbelde. Eloise stond in de deuropening van Agnes' slaapkamer. Ze droeg een van Agnes' nachtjaponnen.

‘Het is niet te hopen dat iemand die grote vent te grazen neemt,’ zei Eloise. Agnes rolde met haar ogen. Wist Eloise niet dat kleingeestigheid ontzettend banaal was? Als je kleingeestig was, vielen je tanden veel eerder uit. Als je kleingeestig was, ging je adem stinken.

‘Waarom zeg je dat soort dingen?’

Eloise schudde haar hoofd. ‘Hij ziet er gewoon uit alsof hem zoiets zou kunnen overkomen.’

In de herfst van 1966 was het niet ongebruikelijk dat Eloise 's avonds over haar kussen heen reikte en de lakens aan Agnes' kant van het bed omlaag trok. Soms kroop Eloises dijbeen langs Agnes' benen omhoog, en dan staarde Agnes uit het slaapkamer-raam naar de maan en de met sterren bezaaide avondlucht en streelde ze Eloises achterhoofd, haar nek, de ranke contouren van haar strakke rug en alle andere stukjes van Eloises lichaam die ze opwindend vond. Ze bewogen stilletjes en doelmatig – praten of kreetjes slaken was te riskant. De slaapkamer van diaken Miller en zijn vrouw Lady was aan de overkant van de gang.

De volgende ochtend stonden de meisjes op met een opperbest humeur, klaar voor een nieuwe dag.

Claude nam Agnes mee naar *Nothing but a Man* in de bioscoop voor zwarten aan de rand van de stad. Ze aten popcorn met extra boter. Na afloop zei Agnes: 'Mijn god, wat zou ik graag op Abbey Lincoln lijken.'

'Je bent knapper dan Abbey Lincoln,' zei Claude.

'Claude, je bent een leugenaar. Waar heb je zo leren vleien?'

'Hoor eens, ik heb niet gezegd dat je mooier zingt dan Abbey Lincoln. Dan was ik pas een leugenaar.'

'Klopt. Ik kan geen toon houden.' Agnes giechelde. 'Ze hebben me uit het kerkkoor gegooid en mijn vader is nota bene hoofddiaken.'

'Dat is niet fraai.'

'Ik ben er nooit meer heen gegaan.'

'Je bent trots.'

'Jij lijkt me anders ook niet erg bescheiden.'

'Ik zou je wel eens willen horen zingen.'

Agnes deed haar mond open en zong 'Baby Love' terwijl ze naar Claudes zilveren Chevrolet Impala uit 1961 liepen. Tegen haar verwachting in was het geen nieuwe auto, maar hij was schoon en er zat verwarming in. Nadat ze een minuut had gezongen pakte Claude haar hand.

‘Tja, Agnes, je doet niemand een plezier met die stem van jou, zeker de Lieve Heer niet.’

Ze gaf hem een por. ‘Ik zing in falset. Dat komt bij vrouwen bijna niet voor.’

Hij porde terug. ‘Je weet toch wat ze zeggen over hoogmoed? Hoogmoed komt voor de val.’

Claude woonde in een huurappartementje boven een garage, een kilometer of drie ten zuiden van de chiquere zwarte wijk. Waar Agnes woonde verfden de mensen hun voordeur rood om te laten zien dat ze het huis volledig hadden afbetaald. Claude huurde zijn appartement van meneer Gilbert, eigenaar van de enige meubelzaak voor zwarten van de stad. Agnes wandelde door de twee kamers die Claudes woning telde en merkte op dat de witte muren en de boekenkast pas gevefd waren. In de kast stonden voornamelijk technische lectuur en non-fictie: *A Thousand Days: John F. Kennedy in the White House*, de autobiografie van Malcolm X en *The Structure of Scientific Revolutions* van Thomas Kuhn. Zijn diploma's van Morehouse College en het Hampton Institute hingen ingelijst in de woonkamer. Op een bijzettafelje stonden een paar foto's die deden vermoeden dat hij uit een grote familie kwam, met vooral veel vrouwen en kinderen. Er stonden bloemen op de notenhouten salontafel.

Agnes pakte een van zijn familiefoto's op en draaide hem naar Claude toe. ‘Met z'n hoeven zijn jullie?’

‘Vroeg het enig kind,’ zei hij met een glimlach. ‘Genoeg om het vrouwvolk bezig te houden.’

‘Vrouwvolk?’ Ze trok haar neus op, rook aan de bloemen en zette toen de foto terug op de boekenplank. ‘Wat mij betreft is drie de grens, waarschijnlijk worden het er twee.’

‘Dat klinkt heel redelijk.’

Op de achtergrond begon Abbey Lincoln te zingen en Agnes wiegde een beetje heen en weer. Ze knikte goedkeurend naar Claude en knipte met haar vingers.